

BERLIN–BATSCHKA-GEMÄLDE

Surrealistischer Inter-Heimat Essay eines Künstlers

K E R E K E S L Á S Z L Ó

Írom, Sztalker, csiszolatlan, a kontár mesterektől sosem végigtanult nyelvtudással a törésvonalról; A nyelven és a természetben innen, szertári közhely a térkép alátéte is – a Kék Duna keringőt a rádióreklámban játsszák; mint a lírai jelenést, azt a fényes pontot, sötét napszemüveggel a pincében, s most a kis tükörben, szemben a nyitott ajtó, lehúzott ablakkal, egy hosszú percre lehajtott fővel a huzatban figyelem a rajta átfutó barna tájat. Állomáshelyeken talán, a tekintetet is tilos volt használni, de mielőbb, kilépek a mosdóból a jelképpel, a felnőtté lett, jövőbe vetített utókor ingó, szűz ajtaján s a transzeurópai vonat leghátsó vagonablakából nézek lefelé, hátra ugyan, vagy előre, a kitérő slipperek távlatát összefogó fényesség sín párjára. Sem vagonok, sem zuhanyok, sem krokodilbőr pénztárcák a kényes ellentmondás tükrekből nem vezetnek vissza Ádámissé Éváig a lengyel szó hallatára a hátam mögül. Igen, a Szabadkától csámcsogó fáradtakkal vagyok itt, magammal is együtt a tempós zakatban. De, számlálgatom új emlékeimet, kifosztott zsebemhez, fejemhez kapkodok, akár egykor, duzzadó pisztolyához dr. Goebbels, láttán a festményeknek.

Edzett kozmopoliták keretbe zárt díszlete a végállomás cinkos tere – kint a fegyelmes germán éjszaka – finom fehér por szerte a padlón, s abban simán, a messze előretolt hétköznapi állásai felett áthajló tudattal a valóságban akadok meg a domború üvegen lefelé csúszó, zsíros makarónikként ekránra tapadt betűk képmagyarázatán, de vér nem csurog ki a magasba szerelt készülékből.

Ellenben kissé megemelt pohárral a zenés zajban

bólintunk össze hanyadszor Waits-szel a bárpult előtt az Ostenban, ott nálam Neukölnben, a Glogauerstrassén Berlinben. A hit, remény és szeretet feszületével a lelkünkben Amazóniákból egy fél életre talán elűzött „vadkanok”, túloz mámorodottan a klaviatúrán; vagy mégsem, mert ott most az egerek járnak a szertartások táncait, a hegyekre feltolatott acélhajó tája körül. Kiszáritott, ökölnyire zsugorított fejeikben hiszik, művészek. Ám legyen, mert a lárma morzsáival betelni is emberi dolog. Letűnő eszmék és ívelő népek dicső genealógiáinak tv-adásaiban úgysem esik szó a millió csillagról a sapkákról, messzi országokban. Bizonyára azokat óriási ládáknak helyezik örök nyugalomra az igazság és az illúzió pléhpálmái alá. Nem az üvegkristályos és a mindenkori futurológiák ígéreteivel zsiros földhöz ragadt logika rángatja hatalmával és még hamisabb patetikájával nyakon a csatornaparton, a gondolatban is észbontó, titokzatos veszélyekkel ölelkező idegent Kreutzberg és Neuköln határán; nincsenek sodros zsilipek a nyugodt vízen, eiffeli hidak sem, és vágyódva, messzi távolból szeretett gyerekek a felismert sorssal, akár a nagy Fallal remegő, szembeni nyálkás betonlépcsők előkapart történelmiségében. Felgerjedt Vaterland; suttogó Goethe a félvér taxisofőr, s elöl, mint a halomra égetett lényegellenes művészetek és könyvek tüzei, világítják meg a visszapillantott arcokat a legfrisebb világszabadság fényszórói. Metafizikus villanykarók olvadoznak a német dialektika bronzszobrai előtt, míg a fekete-vörös kirakat mögött mégis, a bedobott pénzért előfutó, kopaszra borotvált flippergolyók a villogó gépre nehezkedő karszalagosokat célozzák: A maradék népért, hazaimádatért és a hataloméért, don't you see, at the end of us, das Leben ist like in the movie.

Nem a vándorcigány hegedúje kopog, kopognak kint szüntelen, verik, bontják a Falat vésők és kalapácsok. Lepattogó, éles betonszilánkok röpködnek a gyanús kínai vázák felé; a

[mulandóságához

illeszkedő, sárkányvérben nem fűrösztött múmiák, hitványan bölcselő bírúk, haldokló hatyúk tava savanyú vizének tükrében tetszelgők üzenetei nem hallatszanak el a pisai kontinens harsogó éterében.

Mi mást tehetnének levágott fülű topolyák napraforgósai.

Mondják, az igazság helyett bölcsen, alázattal, mélyen és szerényen a lélekben szántanak, de itt is, Kruppacél székek szorításának szeme láttára, érteni csak bábeli szavakat tudok. A lélekben szelíden szántásról hát lekéstem, Istenem szigorú kezének hála, és a látnok Ördöggel, új Falakról éberem álmodom; a rideg pultot ekézném kitépett Mercedes-csillagommal, mert a művészet sosem hazudik, hiszem. A világ közepe felett, híján a kulcsoknak, mindig, pontosan, a mennyország kapuja a plafonra ragasztott ezüsthólián látszik, mint most, kiteljesedések és memóriák, a duna–adriai, és együtt valahol a zeniten, a berlin–algíri festészetek asztalai cikáznak óriás halomban. Alattuk, elvétett, langyos érintésben, aranyba feszülő, fekete marhabőrön, az argentin dűlőkről talán, érzem eres kezem mély nyomát. Száraz a tél, s hol van már a tavalyi hó; kételyek zsviványa, szemtől szemben titkos hasonmásom, ébredő Berlin-Alexanderplatz, lehet, zokogó Rote Zora, a közös festményről áthajított vörös rúzs lövedék-hüvely, túlra tudatlanságunk gyermekkorának nagy Falán.

Messzi, vad térségek útvesztőinek elvont értelmeibe tévelyedett, idegen varázssal összetört márvány Szabadság-szobor, megírott westfal-hercegnő falfehér tudatán; Frauen bildet Banden, még egy utolsó óriásgép húzat el a változások egén keresztül, lámpástul a homályon, a Flughafenstrasse tetői felett, épp közel. Bombák nem hullanak még a léghíd is rég megszűnt, hisz a nomádokkal beszélni oly nehéz. Tetovált pogány, felnőni képtelen avantgardizmus tudósa integet a Bauhaus utcáján. Már csak a rajzokhoz van papír, aber die letzte piece is over. Mesteri Transeuropäische Leidenschaft, Felisch und Lust, de könnyekkel az Út közben, művészetet csinálni nem lehet.

Berlin, 1990. január

